

Лушан Тарас Володимирович,
*аспірант, Національний університет
біоресурсів і природокористування
України (м. Київ, Україна)*

ПОНЯТТЯ «КРОС-КУЛЬТУРНА ОСВІТА» В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ І СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІЙ НАУЦІ

Проблема крос-культурної освіти у ХХІ столітті набуває особливого значення, оскільки сучасний світ характеризується процесами глобалізації, інтернаціоналізації освіти та інтенсивними міжкультурними контактами. Важливим аспектом актуальності дослідження поняття «крос-культурна освіта» в сучасній педагогічній науці є трансформація сучасної педагогічної науки, яка дедалі більше орієнтується на компетентнісний, особистісно зорієнтований і ціннісний підходи. Питання розвитку крос-культурної освіти висвітлюється у працях таких вітчизняних дослідників, як В.Андрущенко, І.Бех, В.Кремень, В.Луговий, М.Попович, М. Семікін, І.Степаненко, В.Ткаченко, Г.Філіпчук, В.Шинкарук та інші. У вітчизняних і закордонних наукових джерелах дослідники послуговуються термінологічними конструктами: «інтер-культурне», «крос-культурне», «між-культурне» [1, с.85-89]. Зокрема, О. Пришляк вважає, що міжкультурна комунікація – це поняття більш широке і, на думку науковця, включає в себе кроскультурну комунікацію [2, с. 39-47]. Чимало науковців поняття «крос-культура» ототожнюють із поняттям «транскультура» (Е. Бері), «інтеркультура» (М. Хаммер). У Merriam-Webster's Collegiate Dictionary поняття «крос-культурний» (cross-cultural) – «той, що має справу з, або пропонує порівняння,

між двома або більше різними культурами або культурними сферами...» [4, с. 298].

Освітнє середовище стає відкритим, тому потребує формування в здобувачів освіти здатності до ефективної взаємодії з представниками різних культур, шанобливого ставлення до інших культур, вміння зберігати власну культурну ідентичність у багатокультурному середовищі. Поняття «кроскультурна освіта» є одним із ключових у сучасній педагогічній і соціально-гуманітарній науці, окреслюючи нову парадигму розвитку особистості та освітніх систем у контексті культурного розмаїття.

Крос-культурна освіта у педагогічній теорії розглядається як процес і результат формування у здобувачів освіти здатності до міжкультурної взаємодії, заснованої на взаємоповазі, відкритості, діалозі культур та включає у своєму змісті не лише засвоєння знань про інші культури, а й розвиток кроскультурної компетентності, критичного мислення, готовності до спільного вирішення глобальних і локальних проблем. У цьому контексті кроскультурна освіта стає важливим чинником гуманізації освітнього процесу, сприяючи формуванню нової культури спілкування, співпраці та взаєморозуміння між народами.

У соціально-гуманітарній науці поняття «крос-культурна освіта» інтерпретується як інтегративне явище, що поєднує педагогічний, психологічний, соціологічний, культурологічний, філософський виміри та охоплює питання соціальної адаптації особистості, розвитку її культурної ідентичності, формування цінностей міжкультурного миру та солідарності. Дослідження цього феномена дає змогу не лише оновити підходи до професійної підготовки педагогів, а й сприяти розвитку освіти як простору культурного діалогу, що відповідає викликам сучасного мультикультурного суспільства.

Освіта є не лише засобом передачі знань, а й важливим механізмом формування ціннісних орієнтацій і здатності до діалогу між представниками різних культур, тому в умовах багатокультурності сучасного світу особливої ваги набуває підготовка особистості, здатної конструктивно взаємодіяти в

полікультурному середовищі, що й визначає необхідність наукового осмислення сутності, структури та змісту крос-культурної освіти. М. Семікін розкриває взаємозв'язок між крос-культурою та освітою як чинниками розвитку соціального і загальнолюдського потенціалу сучасної молоді, визначає філософсько-культурологічні засади втілення етно-освітнянських стратегій як взаємодії комплексу знанневих структур та їх застосування в пізнанні та педагогічній практиці [3, с.84]. Крос-культурна освіта постає як інноваційна педагогічна стратегія, спрямована на розвиток у здобувачів не лише знань про культурне різноманіття, а й умінь міжкультурної комунікації, готовності до соціальної відповідальності.

З позицій соціально-гуманітарного знання крос-культурна освіта має надзвичайне значення для збереження культурної ідентичності, зміцнення соціальної єдності та гармонізації суспільних відносин. У контексті сучасних викликів – воєнних конфліктів, міграційних процесів, посилення культурних протиріч, формування крос-культурної компетентності стає не лише освітнім, а й соціальним пріоритетом, тому вивчення цього феномена дає змогу осмислити нові педагогічні інструменти, методи і технології, здатні забезпечити ефективну підготовку майбутніх фахівців до професійної діяльності у глобалізованому світі, а також є своєчасним і необхідним для розроблення теоретико-методологічних основ освітньої політики, що сприяє побудові відкритого, толерантного та демократичного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Горіна Ж. Д. (2011). Принципи рідномовної освіти з позиції міжкультурного діалогу *Наука і освіта*. 2011. № 5. С. 85-89.
2. Пришляк О. Ю. (2019). Мультикультуралізм і мультикультурна освіта за рубежом та в Україні. *Журнал Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини. Соціальна робота та соціальна освіта*. Умань, 2019. Вип. 2. С. 39-47.
3. Семікін М.О. (2013). Крос-культурна грамотність сучасного педагога: методологічний аспект. *Науковий вісник Мелітопольського*

державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. № 11 (2013). С.84-91.<https://magazine.mdpu.org.ua/index.php/nv/article/view/749>

4. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary. Eleventh ed., 2003. 1623 p.

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра управління та освітніх технологій**

МАТЕРІАЛИ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Сталий розвиток суспільства в цифрову епоху: інновації, технології,
провідництво та менеджмент в освіті»
«Sustainable Growth of Society in the Digital Era: Innovation, Technology,
Guidance and Management of Education»**

**Національний університет біоресурсів і природокористування України,
кафедра управління та освітніх технологій
AKG Global Support Services (OPC) Private Limited – Індія,
Університет Патил Відьяпіт – Індія,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський
державний інститут»,
Херсонським навчально-науковим інститутом Національного
університету кораблебудування імені адмірала Макарова,
Поліський національний університет,
кафедра комп'ютерних технологій та системного моделювання**

1 жовтня 2025 р.

Київ 2025 р.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet рішенням Вченої ради гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України (протокол № 3 від 17.10.2025 р.)

Сталий розвиток суспільства в цифрову епоху: інновації, технології, провідництво та менеджмент в освіті / Матеріали міжнародної дистанційної науково-практичної конференції, м. Київ, 1 жовтня 2025 р. Київ : НУБіП України. 2025. 192 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної дистанційної наукової конференції «**Сталий розвиток суспільства в цифрову епоху: інновації, технології, провідництво та менеджмент в освіті**», яка відбулась 1 жовтня 2025 року в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. В матеріалах збірника висвітлюються сучасні тенденції подальшого розвитку освіти в Україні й світі в епоху цифровізації, розв'язання нагальних проблем у соціокультурній та соціально-гуманітарній сферах шляхом синергетичної інтеграції інновацій, управління та технологій, освітнього менеджменту та провідництва.

Тези подано в авторській редакції. Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильність цитування джерел, посилання на них та інші відомості. Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

Редакційна колегія:

Савицька І.М., канд. філос. наук, доц. декан факультету (голова);

Кубіцький С. О., канд пед. наук, проф. завідувач кафедри управління та освітніх технологій;

Гречаник Н. І., д-р пед. наук, проф.

Шумілова І. Ф., д-р пед. наук, доц.;

Базелюк В.Г., канд. пед. наук, доц.

Відповідальна за випуск – Гречаник Н.І., д-р пед. наук, проф.

ISBN 973-966-8063-79-4